

La Svizra en l'ONU

Vistas suenter diesch onns commemoranza

■ **(gsc) Ils 10 da settember 2002 è la Svizra vegnida il 190avel stadi commember da las Naziuns unidas. Sia adesiu resultava da la votaziun populara federala dals 3 da mars 2002: 54,6% da las vuschs ed ina maiortad da chantuns e mezs chantuns avevan approvà quel pass memorabel dal pajais.** La proporziun da vuschs positivs en mintga chantun sa situava tranter 64,1% (Basilea-Citad) e 32,5% (Appenzell dadens). Tschels stadis da l'ONU èn vegnids commembers pervi d'ina decisiun da lur regenzas; tar nus ha quai basegnà ina votaziun explicita e bain ponderada dal pievel, sedesch onns suenter quella da 1986 cun mo 24,3% da vuschs favuravlas ed il «na» da tut ils chantuns. Da settember 2010 a settember 2011 ha l'antierur cuss. fed. Joseph Deiss presidià l'Assamblea generala da las Naziuns unidas.

Da favrer 2012 ha il Departament federal d'affars exteriurs (DFAE) relaschà in document entitulà: «Diesch onns da la Svizra en l'ONU»; en lez text pon ins leger: «Il cussegl federal ha decis (...) che la Svizra duaja pretender in plaz temporar en il Cussegl da segirtad da l'ONU per la perioda 2023–2024, suenter l'approbaziun d'ina tala candidatura tras domaduas cummissiuns da politica exteriura (...). La finamira fundamentala da l'ONU, tenor ils emprims plets da sia charta, è da 'preservar las generaziuns futuras dal turment da la guerra'. Quai correspunda a la missiun che la constituiziun federala adossa a la Svizra: Operar per in urden internaziunal gist e paschaivel.

Cun far part da las debattas e decisiuns da l'organ il pli pussant da l'ONU, survegniss'la bler dapli influenza (...). Sco commembra dal cussegl da segirtad pudess'la lavurar meglier per pliras prioritads: Proteger

la populaziun civila durant las guerras, prevegnir a violenzas da massa e cumbatter lur nunchastiabladad, resguardar la relevanza da l'aua en las guerras, cumbatter la derasaziun d'armas legeras, promover la destrucziun d'armas atomicas (...). La Svizra pudess uschia sa profilar sco mediatura sincera e rinforzar sia personalitad e reputaziun en il mund.»

Genevra internaziunala

Il document dal DFAE deditgescha in entir paragraf a Genevra sco segund center da l'ONU suenter New York: «La Genevra internaziunala ha dà a la Svizra ina lunga tradiziun da pajais ospitant per organizaziuns internaziunalas, conferenzas e scuntradas multilateralas. Quai gida la Svizra a mantegnair e promover sias relaziuns cun las personalitads da la vita mundiala, cun dar dapli pais al pajais ed al gidar a realisar sias finamiras da politica exteriura (...).

Grazia a ses credit da stadi ospitant po'l agir en tschintg domenas prioritarias: 1. Pasch, segirtad e discharmaziun; 2. activitads umanitaras e dretgs umans; 3. sanadad; 4. lavur, economia e scienza; 5. il svilup persistent e la preservaziun da las ritgezzas naturalas. La Svizra, sco pajais ospitant, patescha da pliras tendenzas: La rivalitad internaziunala escalescha, ins basegna adina dapli material ed infrastrukturas, il martgà d'immobiglias è memia stretg ed il franc svizzer memia aut. La Svizra sto pia sa sfadiazar per restar cumpetitiva.» Dapi 2011 vegn il biro da l'ONU a Genevra manà d'in politicher casac che sa fitg bain, betg mo ses linguatg matern, commember da la famiglia tirca, mabain era chinais, englais e russ. Casac scriv'ins cun l'alfabet cirilic. En Europa dovra lez politicher la transcripziun englaisa da ses num: Kassym-Jomart Tokayev. La transcrip-

ziun rumantscha fiss «Casim-Dschohart Tocajev». Ils 17 d'october 2011 ha Tokayev declerà a «Francophonu, observateur des langues au sein des organisations internationales» (1): «Nus stuain tegnair endament (...) ch'ils dus linguatgs da lavur qua èn englais e franzos. Entupond dacurt ina gruppa d'ambassadurs che represchentavan la francofonia hai relevà l'impurtanza da promover il franzos en l'ONU. Jau meglieresch perquai mes franzos cun uras d'instrucziun trais giadas l'emna (...). Sco directur general da l'ONU a Genevra sun jau obligà da promover il franzos sco segunda lingua da lavur da l'ONU en ina Genevra francofona.» Il franzos è in dals sis linguatgs uffizials da l'ONU; tschels èn l'arab, il chinais, l'englais, il russ ed il spagnol.

Joseph Deiss referescha

Mesemna, ils 17 d'october 2012 a las 18.15 arranschan «Foraus, forum da politica exteriura» (info@foraus.ch) e la «Societad svizra da politica exteriura» (www.sga-aspe.ch) in referat cun discussiun davart: «Commembra da l'ONU dapi diesch onns – tge vistas per la Svizra?» (2).

Referent è Joseph Deiss, antierur president da l'assamblea da l'ONU; il schurnalist Pascal Schouwey maina la discussiun tranter Deiss, Tokayev e Dante Martinelli, antierur ambassadur en China, represchentant permanent da la Svizra tar l'ONU a Genevra. Deiss vegn segir a rapportar davart sias experientschas multifaras en l'ONU.

1. Posta electronica: info@francophonu.org u observateur@francophonu.org. Adressa: Salle de presse, no. 1, box 35, 8 avenue de la Paix, Palais des Nations Unies, 1202 Genevra.
2. Lieu: Universitad da Genevra, Uni Mail, Boulevard du Pont-d'Arve 40, sala R280. Access davant da la staziun Cornavin: Tram 15, direcziun Palettes, fermada «Uni Mail».